

20.4.2026

Tilastokeskuksen tutkijapalveluiden säännöt

Käytön ehdot ja salassapitovelvollisuus

Tilastokeskus voi luovuttaa tai antaa käyttöoikeuden tilastointitarkoituksiin kerättyihin salassa pidettäviin tietoihin tieteelliseen tutkimukseen ja yhteiskuntaoloja koskevaan tilastolliseen selvitykseen. Tietoja ei saa käyttää tutkinnassa, valvonnassa, oikeudenkäynnissä, hallinnollisessa päätöksenteossa eikä muussa vastaavassa henkilöä, yritystä, yhteisöä tai säätiötä koskevan asian käsittelyssä. Tilastokeskuksen yksikötason aineistojen tutkimuskäyttö edellyttää käyttö lupaa, jonka on oltava voimassa koko aineistojen käsittelyajan. Luvanvaraisia aineistoja saa käyttää ainoastaan käyttö luvan saanut henkilö ja vain käyttö lupapäätöksessä hyväksytyyn tarkoitukseen. Käyttö lupa myönnetään määräajaksi, enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Tutkimuskäyttöön saa vain tietoja, joista tilastoyksikön, kuten henkilön tai yrityksen, suoran tunnistamisen mahdollisuus on poistettu. Tilastolain (280/2004) 19 §:n nojalla tietoja iästä, sukupuolesta, koulutuksesta, ammatista sekä sosioekonomisesta asemasta voidaan luovuttaa myös tunnistetietoineen. Tilastokeskus voi luovuttaa tietoja kuolemansyistä tunnisteteineen julkisuuslain (621/1999) 28 §:n nojalla.

Käyttö lupaa hakee hankkeen vastuullinen tutkija. Hakemuksessa haetaan käyttö lupaa kaikille hankkeen tutkijoille, joiden on tarkoitus käsitellä tai nähdä yksikötasoista aineistoa. Hankkeen vastuututkijalla on velvollisuus huolehtia siitä, että kaikki hankkeessa käyttö luvan saaneet ovat selvillä tietojen käyttö lupaehdoista ja noudattavat niitä. Jos hankkeen vastuututkija vaihtuu tai siirtyy toiseen organisaatioon, jossa tutkimusta halutaan jatkaa, on käyttö lupa päivitettävä.

Käyttö luvassa määrätään, että tietoja on käsiteltävä luottamuksellisina, eikä tietojen kohteita saa yrittää tunnistaa aineistosta. Julkistettava materiaali tulee suojata siten, että yksittäisiä henkilöitä tai yrityksiä ei voi tunnistaa. Tunnisteellisenä luovutettujen tietojen (tilastolaki 19 § tai kuolemansyyn selvittämistä koskevat asiakirjat) perusteella ei saa ottaa yhteyttä henkilöön tai hänen omaiseensa.

Jokaisen yksikötason aineistoja käsittelevän tutkijan on allekirjoitettava salassapitositoumus. Sitoumuksessa tutkija sitoutuu olemaan sivullisille ilmaisematta tietoonsa saatuja seikkoja, joita hän on lain mukaan velvollinen pitämään salassa. Salassapitovelvoite sisältää myös kiellon oikeudettomasti käyttää omaksi tai toisen hyödyksi taikka toisen vahingoksi salassa pidettävää asiakirjaa tai tietoa.

Tietojen käyttöä koskevan salassapitovelvollisuuden, vaitiolovelvollisuuden ja hyväksikäyttökiellon rikkomisesta on säädetty rangaistus. Näistä rikoksista rangaistus tutkijoille voi olla sakko tai

20.4.2026

enintään vuosi vankeutta. Käyttöluvan ehtojen vastainen käyttö tai sääntörikkomus vaikuttaa organisaation ja / tai tutkijan oikeuksiin jatkossa saada käyttöoikeus Tilastokeskuksen aineistoihin.

Käyttöluvan voimassaolon päättymisen jälkeen tutkijalla ei ole enää pääsyä etäkäyttäjärjestelmään, ja Tilastokeskuksen ulkopuolelle luovutettu tietoaineisto on hävitettävä. Kaikki aineistosta otetut kopiot ja välitiedostot on myös hävitettävä. Hävittämisestä on ilmoitettava Tilastokeskukselle. Salassapitovelvollisuus on voimassa myös käyttöluvan päätyttyä. Käyttöluvalle on mahdollista hakea jatkoa käyttöluvapahakemuksella.

Julkaistut lopputuotteet tai niiden viitetiedot tulee lähettää Tilastokeskuksen yhteyshenkilölle tai tutkijapalveluiden sähköpostiin. Tuloksia julkistettaessa Tilastokeskus on mainittava lähteenä.

FIONA-etäkäyttäjärjestelmä

Organisaatiotason säännöt

Muita kuin tilastolain 19 §:ssä mainittuja tietoja (ikä, sukupuoli, koulutus, ammatti, sosioekonominen asema) sekä kuolemansyytietoja tulee käsitellä Tilastokeskuksen etäkäyttäjärjestelmässä. FIONA-etäkäyttäjärjestelmässä työskentelevän tutkijan organisaatiolla tulee olla solmittuna etäkäyttösopimus Tilastokeskuksen kanssa. Sopimuksessa määritellään organisaation etäkäytön vastuuhenkilö. Vastuuhenkilön tulee ilmoittaa Tilastokeskukselle kaikista organisaatiossaan tapahtuvista etäkäytön kannalta olennaisista tietoturvaan tai tietosuojaan vaikuttavista muutoksista. Sopimuksen teon yhteydessä organisaation IP-osoitteet tarkistetaan ja hyväksytään Tilastokeskuksessa.

Etäkäytön vastuuhenkilö allekirjoittaa laitoksen / organisaation puolesta sopimuksen tutkimusaineistojen etäkäytöstä. Hän on vastuussa siitä, että laitoksen / organisaation tutkijat, jotka työskentelevät FIONA-järjestelmässä organisaation verkon välityksellä, käyttävät FIONA-järjestelmää asianmukaisesti.

Aineistojen käsittely etäkäyttäjärjestelmässä

Ennen kuin tutkija voi käsitellä tutkimusaineistoa FIONA-etäkäyttäjärjestelmässä on tutkijan allekirjoitettava etäkäyttösitoumus yhdessä organisaation etäkäytön vastuuhenkilön kanssa. Etäkäyttösitoumuksessa tutkija määrittelee työskentelytavat sekä lupautuu noudattamaan aineistojen etäkäyttöön liittyviä sääntöjä. Etäkäyttö on mahdollista ainoastaan EU- ja ETA-maissa, sekä niissä EU:n ulkopuolisissa maissa, joiden tietosuojan tason EU-komissio on tunnustanut riittäväksi: https://commission.europa.eu/law/law-topic/data-protection/international-dimension-data-protection/adequacy-decisions_en.

20.4.2026

FIONA on tarkoitettu vain aineistoon käyttöluvan saaneen tutkijan käyttöön ja järjestelmää voi käyttää ainoastaan etäkäyttösopimuksen tehneen organisaation verkon kautta. Työntajan vaihtuessa tutkijan tulee toimittaa uusi etäkäyttösitoumus ja käyttöluvat, joilla tutkija on mukana, tulee päivittää. Tutkijan on sitouduttava siihen, että sekä tietokone, verkko ja työskentelytilat ovat tietoturvallisia. Mikäli hän haluaa työskennellä kotoa, tulee varmistua siitä, että työskentely voi tapahtua VPN-yhteydellä työntajan verkon kautta. Matkapuhelin, johon etäkäyttöjärjestelmään tunnistautumiseen käytettävä DuoMobile-sovellus on asennettu, tulee säilyttää huolellisesti. Etäkäyttöjärjestelmää tulee käyttää vain käyttöluvassa mainittuun tarkoitukseen, eikä sen toimintaa saa haitata millään tavoin.

Tutkijan on huolehdittava tietosuojasta aineistonsa tutkimuskäytön ajan sekä julkaistessaan tutkimustulosteita. Aineistoa on käsiteltävä siten, ettei aineistossa oleva tieto joudu sivullisen tietoon, joten ruudulla olevaa tietoa ei saa näyttää, jakaa tai kopioida (esim. kuvakaappaus tai valokuva). Etäkäyttöjärjestelmän näytön jakaminen etäkokouksessa ei ole sallittua tietoturvasyistä, vaikka jokaisella kokouksen osallistujalla olisi käyttölupa aineistoon ja / tai näytöllä ei näy käyttöluvallisista yksikkötason tietoja. Suojattuja henkilö- tai yritystunnisteita ei saa kirjoittaa esimerkiksi sähköpostiviestiin. Etälaite on lukittava, jos sen äärestä poistutaan ja laite jää valvomatta, ja järjestelmästä tulee kirjautua ulos, kun etäyhteydellä ei enää työskennellä.

Tutkijan on pidettävä huolta siitä, että FIONA-järjestelmästä ulos otettavissa tutkimustuloksissa ei ole yksikkötason tietoja tai mahdollisuutta niiden paljastumiseen. Tutkimustulosteissa (taulukot, analyysien tulokset, graafit jne.) on noudatettava Tutkijapalveluiden tietosuojaan liittyviä ohjeita: <https://stat.fi/fi/palvelut/palvelut-tutkijoille/ohjeet-tutkijoille/aineistojen-kayttaminen/tulostarkastusmenettely-fionassa>. Jos tutkija tai asiakas toimii vastoin etäkäytöstä tehtyjä sopimuksia tai ohjeita, etäkäyttöyhteys katkaistaan.

Käyttöoikeuden antaminen välillisesti tunnistettaviin henkilötietoihin merkitsee henkilötietojen luovuttamista. Käyttöluvapäätöksessä määritellään rekisterinpitäjä, joka vastaa henkilötietojen käsittelyä koskevien yleis- ja erityislainsäädännössä asetettujen velvoitteiden täyttämisestä.